

2008 - 2009

DZĪVES PIEREDZE :
zināšanas,
attieksmes,
prasmes -

DZĪVEI :
izziņai,
apdomai,
rīcībai !

Bauskas 1.vidusskola
Latvijas Universitāte

S I S T Ē M I K A
(apziņas sistēmiskā organizācija)

Asoc.prof., Dr.fiz.
ANDRIS BROKS

2.nodarbība 2008.g 6.oktobrī

PASAULE un CILVĒKS (Cilvēks Pasaulē un Pasaule cilvēkā)

Kas ir pasaule ?

P a s a u l e var tikt uzlūkota kā daudzveidīgu parādību jeb mainīgu ķermeņu kopums, kurā cilvēks ir viena no šīm parādībām jeb mainīgajiem ķermeņiem.

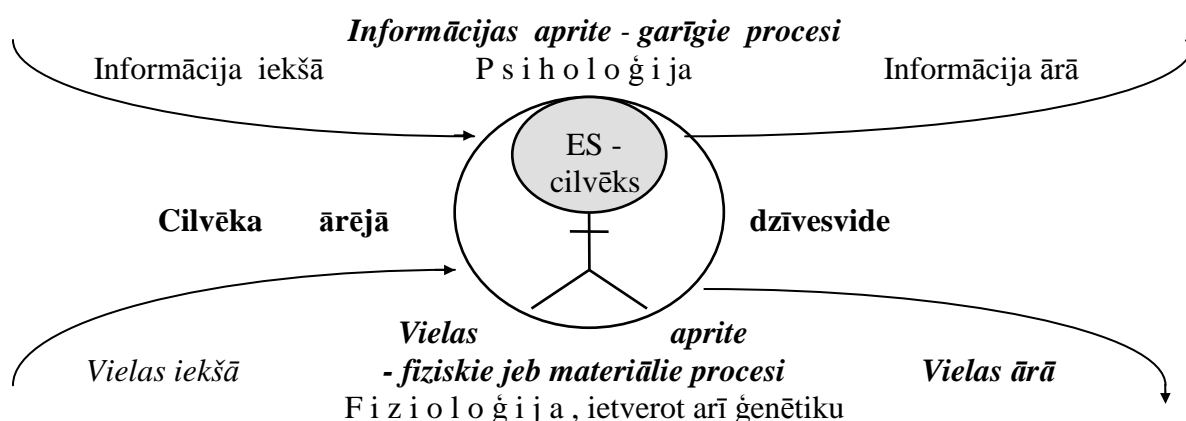
Kas ir cilvēks ?

C i l v ē k s var tikt uzlūkots kā vārdiski domājoša dzīva būtne, kuru raksturo miesa un gars, garam cilvēka apziņas līmenī īstenojoties gribas, jūtu un prāta vienotībā.

Pasaule - tas/tā esmu **ES** un mana apkārtnē. **ES** apzinās sevi kā pasaules daļu.

Cilvēks kā dzīva būtne - informācijas un vielas aprīte

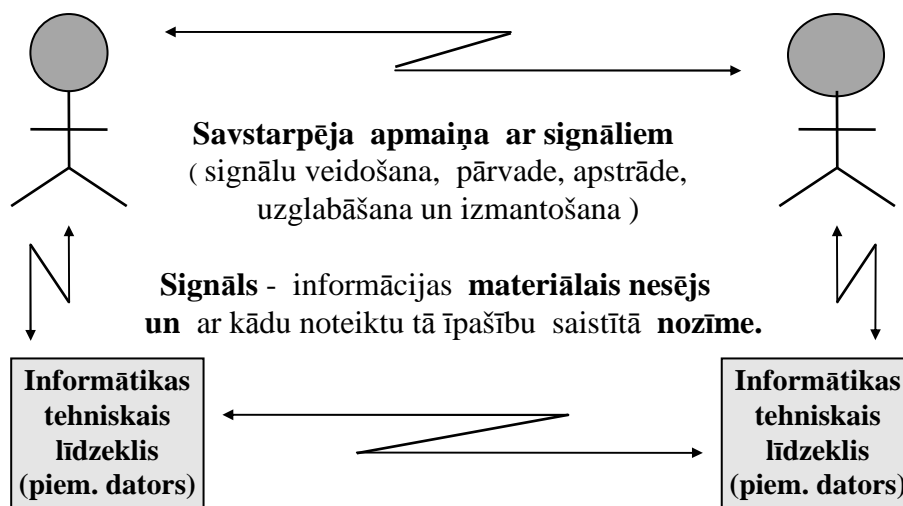
- gāzes, šķidrā un cietā stāvoklī atrodošos vielu uzņemšana un izdalīšana - *vielas aprīte*;
- informācijas uzņemšana un nodošana - *informācijas aprīte*.

DZĪVĪBA - fizisko jeb materiālo un informacionālo procesu vienots īstenojums.

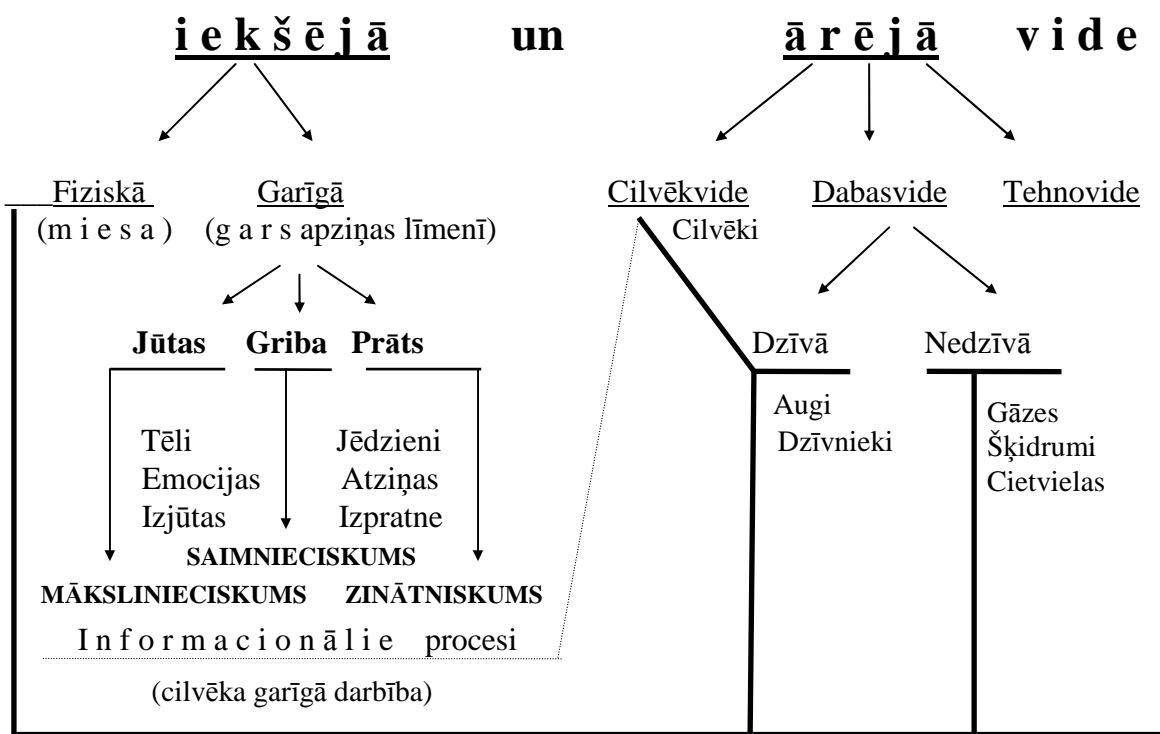
Cilvēkiem ir raksturīga īpaša informācijas aprīte : atšķirībā no augiem un dzīvniekiem, kuriem informācijas aprīte īstenojas attiecīgi tikai ģenētiskas un neverbālās saziņas līmenī, cilvēkiem ir raksturīga informācijas aprīte cilvēku verbālajā jeb vārdiskajā saziņā, lietojot tikai cilvēkiem raksturīgas zīmju sistēmas - vārdus un tikai cilvēkiem raksturīgu informācijas apstrādes procesu – vārdisko sistēmisko domāšanu.

Cilvēku informacionālā mijiedarbība - s a z i ņ a

S a z i ņ a - informācijas jeb ziņu saņemšana no kāda informācijas jeb ziņu avota vai arī tās nodošana. Saziņa parasti īstenojas kā saruna un/vai sarakste (audio, video - dzirde, redze), izmantojot noteiktu zīmju sistēmu - valodu. Īpašos gadījumos saziņu var īstenot arī ar tausti (neredzības gadījumā) vai žestiem (nedzirdības gadījumā). **Vārdiskās valodas – vārdiskā saziņa ir cilvēku informacionālās mijiedarbības specifika.**

Pasaule ir mana kā Cilvēka

Cilvēka fiziskā jeb materiālā dzīvesvide

Cilvēks – miesa un gars. Kas ir g a r s ?

G a r s - cilvēka nervu sistēmā iemiesotā informācija (nejaukt ar šūnu kodolos iemiesoto iedzimtības jeb ģenētisko informāciju !!!). Gara izpausme ir *cilvēku garīgā darbība – tā ir informacionālo procesu īstenošanās cilvēka nervu sistēmā apziņas un zemapziņas līmeņos*. Cilvēks ir apgarots materiāls ķermenis – īpaša dzīva būtne, kuru raksturo cilvēka nervu sistēmā iemiesotā vārdiskā informācija un šīs informācijas aprīte cilvēkiem vārdiski sazinoties. **Cilvēks dzīvo vienotu gara un miesas dzīvi.**

Kas tā tāda un kāpēc cilvēkam a p z i ņ a ?

A p z i ņ a ir cilvēka garīguma jeb viņa gara jeb garīgās dzīves īstenojums apziņas līmenī un ir uzlūkojama kā cilvēka jūtu, gribas un prāta kopums. *Apziņa nodrošina* ikvienas apzinātas cilvēkdarbības, kā arī cilvēka apzinātās dzīves *vadību* kopumā. Apziņa ir informacionāla parādība, tās materiālais nesējs ir cilvēka nervu sistēma (smadzenes, nervi un jutekļi – acis, ausis, āda saskarsmei ar cilvēka ārējo dzīvesvidi). Sajūtas jeb jutekliskums ir visa apzinātā pamats, cilvēka garīgās darbības - viņa nervu sistēmā īstenojošos informacionālo procesu sākotne. Apziņa operē ar noteikti apzīmētām jeb kodētām sajūtām, kas noformētas kā noteikti tēli un jēdzieni atbilstošās zīmju sistēmās jeb valodās. Vēlreiz uzsvērsim – cilvēki raksturojas ar īpašas – vārdiskās valodas lietošanu, līdztekus saglabājot arī citas, dzīvniekiem raksturīgās saziņas valodas.

A p z i ņ a darbībā ir domāšana - informācijas procesēšana (informācijas ieguve, apstrāde, izmantošana). J ū t a s iedvesmo, p r ā t s pamato, g r i b a īsteno, bet ikviena no mums garīgo stabilitāti nodrošina *ticība* sev un pasaulei.

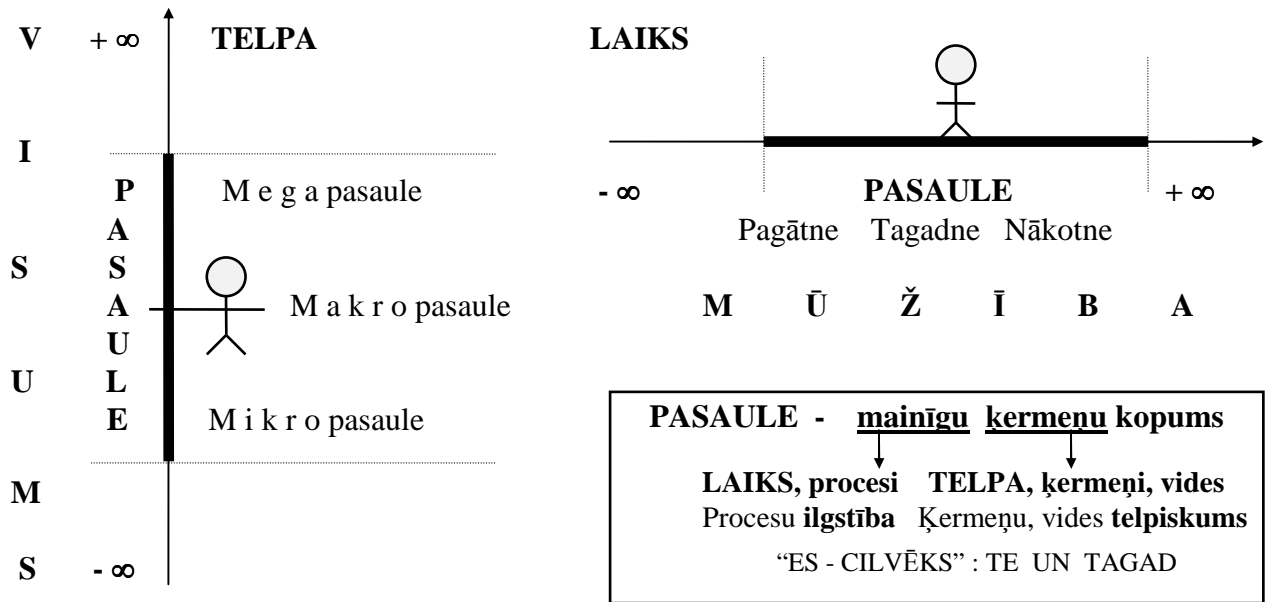
Saprātīgais cilvēks (griba - jūtas - prāts virs instinktiem)

Pasaules apzināšana telpā un laikā

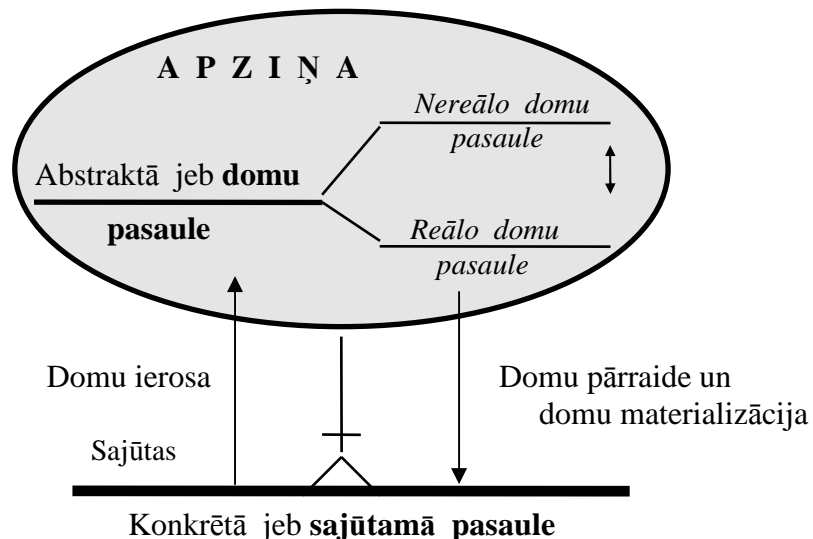
Cilvēks apzina pasaules parādības laikā un telpā, raksturojot parādības kā mainīgos ķermeņus ar to atbilstošajiem stāvokļiem. **T E L P A - ķermeņu savstarpējo novietojumu raksturojošo stāvokļu kopums. L A I K S - ķermeņu mainību raksturojošo stāvokļu kopums.**

Pasaule telpā - v i s u m a apzinātā d a ļ a Pasaule laikā - m ū ž ī b a s apzinātā d a ļ a

Cilvēks pasaulē un pasaule cilvēkā : *četras pasaules*

- konkrētā jeb sajūtamā, materiālā pasaule - visa apzinātā pamats;
- abstraktā jeb domu pasaule - konkrētās pasaules atveids cilvēka apziņā;
- *reālā abstraktā pasaule* - **virtuālā realitāte** - objektīvā realitāte jeb īstenība **cilvēka apziņā**;
- *nereālā abstraktā pasaule* - **virtuālā nerealitāte** - iedomātā, ideālā pasaule **cilvēka apziņā**.

Sajūtas : visa apziņā atveidotā (apzinātā jeb abstraktā - reālā un nereālā) sākotne

1. patstāvīgā darba uzdevums : uzraksti atbildes mūsu dialogburtnīcā -

- 1) kādas ir Tavas domas – atziņas par 1. un 2. nodarbībā **pārrunāto** ?
- 2) kādas ir Tavas domas – atziņas par 1. un 2. nodarbībā **sev gūto** ?